

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL 2026 M. GEGUŽĖS 26 D. TARYBOS
SPRENDIMO (ES, EURATOMAS) 2026/1296, KURIUO IŠ DALIES KEIČIAMAS AKTAS
DĖL EUROPOS PARLAMENTO NARIŲ RINKIMŲ REMIANTIS TIESIOGINE
VISUOTINE RINKIMŲ TEISE, PRIDĖTAS PRIE 1976 M. RUGSĖJO 20 D. TARYBOS
SPRENDIMO 76/787/EAPB, EEB, EURATOMAS, PATVIRTINIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, šių projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl 2026 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2026/1296, kuriuo iš dalies keičiamas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise, pridėtas prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo 76/787/EAPB, EEB, Euratomas, patvirtinimo“ projektu (toliau – įstatymo projektas) siekiama Lietuvos Respublikoje patvirtinti 2026 m. gegužės 26 d. priimtą Tarybos sprendimą (ES, Euratomas) 2026/1296, kuriuo iš dalies keičiamas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (toliau – Sprendimas).

Sprendime numatoma, kad nėščia arba pagimdžiusi Europos Parlamento narė ne ilgiau kaip tris mėnesius iki numatomos vaiko gimimo dienos ir ne ilgiau kaip šešis mėnesius po vaiko gimimo gali įgalioti kitą Europos Parlamento narį balsuoti jos vardu. Tam, kad Sprendimas įsigaliotų, visos Europos Sąjungos valstybės narės turi patvirtinti šį Sprendimą, laikydamosi savo atitinkamų konstitucinių reikalavimų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Dabartinis teisinis įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Sprendime numatyta, kad jis įsigalios kitą dieną po tos dienos, kai bus gautas paskutinis Europos Sąjungos valstybių narių pranešimas dėl Sprendimo patvirtinimo nacionaliniu lygiu. Taigi šiuo metu Sprendime numatytas teisinis reguliavimas nėra įsigaliojęs ir nėra taikomas.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Kaip minėta, Sprendime nustatoma, kad nėščia arba pagimdžiusi Europos Parlamento narė ne ilgiau kaip tris mėnesius iki numatomos vaiko gimimo dienos ir ne ilgiau kaip šešis mėnesius po vaiko gimimo gali įgalioti kitą Europos Parlamento narį balsuoti jos vardu. Sprendimo preambulėje nurodomas šio reglamentavimo pagrindinis tikslas – vykdant profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politiką, turėtų būti siekiama lyčių lygybės, skatinant motinas dalyvauti politikos veikloje.

Sprendimas priimtas, vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 223 straipsnio 1 dalimi: Europos Parlamentas parengia pasiūlymą dėl būtinų nuostatų, kad jo narius būtų galima išrinkti remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise, priėmimo pagal visose valstybėse narėse taikomą vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus. Taryba, spręsdama vieningai pagal specialią teisėkūros procedūrą ir gavusi Europos Parlamento jį sudarančių narių balsų dauguma pareikštą pritarimą, nustato būtinas nuostatas. Šios nuostatos įsigalioja po to, kai jas pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas patvirtina valstybės narės.

Kadangi Sprendimas Taryboje buvo priimtas vieningai – jam pritarė visos valstybės narės, įskaitant ir Lietuvos Respubliką – tikimasi, kad visos valstybės narės patvirtins šį Sprendimą pagal savo konstitucinius reikalavimus. Remiantis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 180²⁶ straipsniu,

Europos Sąjungos sutartyje ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo numatytais atvejais priimti Europos Sąjungos teisės aktai tvirtinami Lietuvos Respublikos įstatymu.

Galutinis terminas, iki kada turi būti atlikti tokie Sprendimo patvirtinimai nacionaliniu lygiu, nėra numatytas. Visgi artėjančio Lietuvos Respublikos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai 2027 m. pirmą pusmetį kontekste būtų tikslinga įstatymo projektą priimti dar Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. rudens sesijoje, taip pademonstruojant, kad Lietuvos Respublika yra atsakinga ir patikima partnerė, ir kartu stiprinant bendradarbiavimą su Europos Parlamentu.

Svarbu akcentuoti, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010 m. spalio 27 d. išvadoje išaiškinta, kad Seimo narys iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir jai neprieštaraujančių įstatymų kylančias Seimo nario – Tautos atstovo teises ir pareigas privalo įgyvendinti tik pats asmeniškai, jis jokia forma negali perleisti kitam asmeniui, *inter alia* Seimo nariui, savo, kaip Seimo nario, teisių ir konstitucinių pareigų vykdymo. Visgi šis Konstitucinio Teismo išaiškinimas aktualus tik balsavimo nacionaliniame parlamente kontekste. Balsavimo Europos Parlamente tvarką reglamentuoja Europos Sąjungos teisės aktai. Lietuvos Respublikos konstitucinio akto „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“ 2 punktas nustato, kad Europos Sąjungos teisės normos yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis. Jeigu tai kyla iš sutarčių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, Europos Sąjungos teisės normos taikomos tiesiogiai, o teisės normų kolizijos atveju jos turi viršenybę prieš Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus.

Taigi įstatymo projekto priėmimas ir Sprendimo patvirtinimas turės įtakos tik balsavimo Europos Parlamente tvarkai ir nedarys jokio poveikio balsavimo Seime procedūroms.

Sprendime numatoma, kad kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė praneša Europos Sąjungos Tarybos Generaliniam sekretoriui, kad Sprendimo patvirtinimo procedūros yra užbaigtos. Atitinkamai įstatymo projektu siūloma suteikti tokius informavimo įgaliojimus Teisingumo ministerijai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai bei korupcijai neturės.

7. Įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo priėmimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštaruja strateginio lygmens planavimo dokumentams. Įstatymo projektu prisidedama prie Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157, 204 punkte numatyto tikslo – „Skatinsime gimstamumą, plėtosime šeimos politiką ir investuosime į vaikus. Norime, kad šalies gyventojų skaičius didėtų, kad šeimos norėtų ir galėtų išlaikyti bei deramai išugdyti kuo daugiau vaikų. Vaikų gimimas neturi riboti nė vieno iš tėvų profesinių siekių, mokymosi, karjeros pasiekimų, jų kultūrinių interesų ir gyvenimo kokybės ar būti šeimos pajamų mažėjimo priežastimi“ – įgyvendinimo.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, nekils poreikis priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitus teisės aktus.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, jų sąvokų ir terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, juose nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas. Įstatymo projektu siekiama Lietuvos Respublikoje patvirtinti Europos Sąjungos teisės aktą – Sprendimą.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai

Priėmus įstatymo projektą, nekils poreikis priimti nacionalinių įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų. Bendrosios sąlygos, reglamentuojančios Sprendimu numatomą balsavimo įgaliojimą, bus nustatomos Europos Parlamento narių statute, užtikrinant, kad būtų laikomasi skaidrumo, atskaitomybės, atsekamumo, teisinio tikrumo ir balsavimo sąžiningumo principų. Detali Sprendime įtvirtintos nuostatos taikymo tvarka bus reglamentuota Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklėse.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymui įgyvendinti nereikės valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „*Europos Parlamentas*“, „*rinkimų teisė*“, „*balsavimas*“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.